СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 239. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 14. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 239. Jersey City, N. J., Tuesday, October 14, 1930. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВІДКИДАЄ ПРОПОЗИЦІЇ МАЙНЕРСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ

БОСТОН. — Екзекутивний комітет Американської Федерації Праці радив над письмом Джана Вокера, секретаря майнерської опозиції, котра відкололася від „Юнайтед Майн Воркера оф Америка”, в якім Вокер пропонував скликання нової майнерської конвенції.

Екзекутива відкинула ту пропозицію, згідно з опінією Джана Луїса, президента „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка”.

КАРДИНАЛ В ОБОРОНІ БЕЗРОБІТНИХ.

БОСТОН. — З нагоди нарад Американської Федерації Праці відбулося в католицькій катедрі богослуження, підчас якого кардинал О'Конел виголосив проповідь на тему безробіття. В церкві було понад 4,000 вірних, між якими були урядовці Федерації Праці враз з президентом Виліємом Ґріном.

Кардинал взивав капітал і працю до припинення дальшої боротьби. Він підніс, що теперішний робітник є вже освідомленою людиною і розуміє, що значить кооперація капіталу з працею. Кардинал зазначив, що край потребує тепер дійсних промислових лідерів, котрі розвязали би страшне питання безробіття, бо дотеперішній капіталістичний провід не дописав. При кінці проповіди кардинал заявився за високу заробітну платню та візвав промисловців не ставити перешкоди робітникам у їхній юнійній орґанізації.

БЕРУТЬ В ОБОРОНУ ГАЛАЙКА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські американські ґазети квестіонують справедливість рішення рефері, котрий признав минулої пятниці Дорфменови побіду над Галайком. Кажуть, що Галайко боровся краще й він повинен був бути признаний побідником.

АРМІЇ СТОЯТЬ ПРОТИ СЕБЕ.

САО ПАВЛЬО (Бразилія). — 200 тисяч жовнірів стоять на поготівлю і кождої хвилі можна сподіватися розіграння рішаючої боротьби між федеральними військами і повстанцями.

ЙДУТЬ ДО ВИБОРІВ.

НЮ ЙОРК. — Републиканці й демократи радіють, що населення заінтересоване виборами ґовернора. А що воно заінтересоване, пізнати найкраще по тім, що в самім місті Ню Йорку зареєструвалося до голосування 1,565,939 осіб.

ЗНАЙШЛИ ЯЙЦЯ ДІНОЗАВРА.

ПРИНСТОН (Ню Джерзи). — Д-р Ґлен Джепсен, голова принстонської експедиції, подає, що знайшов в полудневій Монтані яйця дінозавра зперед кількох міліонів літ.

Є вони подібні до тих, що їх знайдено в Монголії, але молодші.

КАРАЮТЬ ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД.

ПАТСВИЛ (Пенсилвенія). — Вибух у складі алькоголічних напитків спричинив тут богато шкоди, бо запалив кілька домів, знищив канали і наніс великого страху. Склад цей належить до федерального уряду. Складають там забраний при ревізіях алькоголь.

Мейор заповів, що коли федеральний уряд далі держатиме той склад, то мусить платити кару, денно в сумі $100. Таку кару мають платити ті, що держать у місті вибуховий матеріял.

ПОСТРІЛИЛИ СМЕРТЕЛЬНО ДАЙМОНДА.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська поліція має розвязати нову тайну. Ото в такий самий спосіб, як забитого ґемблера Ротштайна, пострілили смертельно три невідомі бандити відомого провідника бандитів, Даймонда.

Рано ввійшли до кімнати Даймонда три особи й дали пять вистрілів. Смертельно раненого Даймонда відвезено до шпиталю. Нема найменшої надії, щоби він міг жити.

ПРОПОНУЄ СМАГАННЯ НАГАЙКАМИ БАНДИТІВ.

ЛЮІЗВИЛ (Кентоки). — Джордж Викершем, президент комісії для форсовання законів, каже, що війна з бандитами буде успішнішою тоді, як буде можна законно бити бандитів, як це практикується в Анґлії й Канаді, а в Америці в стейті Делавар. Викершем є того переконання, що биття буде відстращаючим засобом.

ЛИНДБЕРҐ КУПИВ ФАРМУ.

ЕНҐЛВУД (Ню Джерзи). — Полковник Чарлз Линдберґ купив 150 акрів фармерської землі коло Принстон, де хоче побудувати собі хату й перенестися там на життя з жінкою і сином. Фарма та буде заразом і малим летничим полем, на якім зможуть осідати малі літаки.

НА ДОПОМОГУ РОСІЙСЬКИМ ЗБІГЦЯМ.

НЮ ЙОРК. — Чотири іміґрантські російські орґанізації в Парижі обєднались і відкрили в Ню Йорку одно спільне бюро, яке розпочало збірку в сумі $250,000, призначених на допомогу російській іміґрації. Кажуть, що европейські держави відмовилися допомагати російським збігцям і тепер осталася їм одна надія — Америка.

МОЖНА НАЗИВАТИ БІЛОГО „НІҐРОМ”.

Професійний кулачний боредь в Ню Йорку, Еміліо Саломон, запізвав часопис „Ди Бруклин Дейлі Іґл” за відшкодування в сумі $100,000 за те, що той часопис назвав його „Ніґром”. Суддя рішив, що це не є ніякою образою. А коли така назва принесла би кому шкоду, то це треба доказати.

УБИВСТВО ЖАНДАРМА.

В місцевости Синевідсько Вижне арештував жандарм парубка Коваля під замітом крадіжи в місцевої учительки. В часі арештування Коваль вспів вирвати жандармові кріс, вистрілив і вбив його на місці, після чого втік з крісом у невідомім напрямі.

НАСЛІДКИ НОВОЇ МОДИ.

В Ботукату (С. Павльо, Бразилія) столяр Павло Паніке вбив свою молоду жінку за те, що вона обстригла собі волосся по нинішній моді. Чоловік ждав на жінку, коли вона вийде з костела, а тоді 5 стрілами вбив нещасну на місці.

ПІСЛЯ КАТАСТРОФИ НА ДНІПРІ.

У київськім суді закінчилась розправа проти управителя моторової фльоти на Дніпрі, Демяненка, якого судили за те, що 10. серпня підчас бурі на одному човні через необережність затонуло 7 осіб. Суд визнав, що в цьому нещастю були винуваті самі пасажири. Демяненка звільнено.

БЮТЬ НА ТРІВОГУ.

Большевицькі „Ізвєстія” і „Правда” передруковують статтю французького журналу „Ексцельзіор” про самостійницькі змагання України та додають, що сепаратизм Українців викличе на сході нову бурю. „Правда” накликає зміцняти червону армію для оборони С. Р. С. Р. „Ізвєстія” згадують теж статтю румунського „Дімінеата”, який то часопис доказував, що без утворення самостійної України не буде на сході спокою.

ЗНОВУ ЧУЖИНЦІ ПРО ГУЦУЛІВ.

Німецький радіожурнал „Европа Штунде” містить статтю про Надренщину і Гуцульщину, порівнюючи ці обидві країни щодо краси. У згаданій статті читаємо, що Гуцули є великі приятелі німецького народу, як і всі Русини, що Гуцулки носять фартухи нижче бедрів, а горішна часть тіла зовсім нага, що на Гуцульщині ширяться венеричні недуги, які десяткують населення. Читаємо там, що Гуцульщина своєю культурою стоїть аж 2,000 літ, за західними народами, що всі Гуцули анальфабети і живляться тільки мясом кріликів, заяців і диких кіз, зловлених пастками. Гуцули такі дикі, що як побачать автомобіль чи фотоґрафічний апарат, то втікають зі страху в печери або лягають на животи на землю та заглядають під автомобіль, питаючи, де сховані коні, які тягнуть авто. Не треба додавати, що Гуцули бачили більше автомобілів ніж автор статті, Ганс Прівім має в мозку звоїв, та що в цій статті стільки правди, скільки в автора статті льогіки і знання.

ПОХОВАЛИ ЖЕРТВИ ЗАГИБЕЛІ Р. 101.

Всі 48 жертв катастрофи з повітроплавом Р. 101 поховано в Лондоні з почестями. 15,000 народу провожали їх труни до братньої могили. На поминальнім богослуженню був присутній наслідник престола князь Валійський та всі чужинецькі посли й багато вищих військових та урядників. Такого величавого похорону в Анґлії не було ще з часу похорону короля Едварда VII-го.

В ПРАЗІ АРЕШТОВАНО АМЕРИКАНЦЯ.

Американський купець Леон Шарф, член американського автоклюбу, мандруючи автом по цілій Европі, опинився в Празі і тут посварився з одним Чехом. У сварці він лаяв чеський нарід і чеську державу та назвав чеських поліцаїв хамами. За зневагу чеського народу його арештовано і він стане перед судом у Празі.

З РОДИННИХ ТРАГЕДІЙ.

В Альтґлініку в Німеччині залізничний підурядник Макс Кульмей, доведений недугою жінки після пологів до нужди і розпуки, застрілив жінку, двоє дітей, а потім пішов на стацію і віддавши ключі від свого дому товаришам, сказав: „Ідіть до мого дому, там сталося щось страшне”. Його товариші пішли подивитися, що сталось, а Макс Кульмей скочив з моста до ріки і втопився.

АРЕШТУВАННЯ В КИЇВІ.

ДПУ перевело ревізію в товаристві „Рудметальторг” у Києві. Всіх директорів арештовано й вивезено до Москви. У Верхноудінську розпочався процес 150 урядовців, обвинувачених у зловживаннях влади. В Москві арештовано 51 осіб за нелеґальну продажу товарів, добутих з кооператив.

САМОВБИВСТВО В КОСТЕЛІ.

У варшавськім костелі св. Спасителя біля сходів, що ведуть на амвону, молився 32-літний робітник Владислав Сокевич. Помолившись, він випив отруту і відвезений з костела до лічниці, помер. Причиною самовбивства був брак праці і непорозуміння з жінкою.

ЧУДА НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Антирелігійна боротьба большевиків викликує серед релігійного населення на Україні жахливі настрої, які виявляються тим, що віруючі ждуть чуда, кари божої, страшного суду, тощо. „Пролетарська Правда” пише, що на Київщині в ріжних селах селяни вірять, що образи в їх хатах обновилися, побожні люди сходяться до тих хат, де сталось чудо, цілують образи, моляться і т. д. Часопис звертає увагу комуністів на ці забобони та бачить у цьому спекуляцію попівства і куркулів та твердить, що „чуда” використовує контрреволюція для своїх цілей.

ПОВСТАННЯ В ПРОСКУРІВСЬКІМ ПОВІТІ.

„За Свободу” сповіщає, що на Радянській Україні в проскурівськім повіті вибухло селянське повстання. Селяни, в яких забрано все майно до колгоспів, узброїлись і в околиці Чорного Острова розпочали битву з відділом кінноти.

АРЕШТУВАННЯ ЗА ПАМЯТНИК ПОГИБШИМ.

Дня 31. 8. ц. р. громадяни села Торгова, пов. Зборів, поставили на цвинтарі памятник погибшим українським стрільцям, який посвятило двох священиків. Після того поліція з Поморян арештувала 5 громадян, членів виділу філії Т-ва Охорони Военних Могил і відставила їх до тюрми в Зборові.

„ВЕЖА ВІТРІВ”.

Інж. Купард кінчить будову т. зв. вежі вітрів. Буде це спеціяльно сконструований залізний димар, який ловитиме всі принагідні струї воздуха. При їх помочі обертатимуться кола електричних ґенераторів і тим способом можна буде витворювати енерґію зовсім за дармо. Момисл інж. Купарда збудувати т. зв. „вежу вітрів” — це один з найновіщих помислів заступити вугілля воздухом.

ОРИҐІНАЛЬНА СМЕРТЬ.

У Бориславі відомий там злодій Михайло Зварич виліз у ночі на телеґрафічний стовп, щоби стягнути мідяні дроти та продати їх за пару золотих. Такі вчинки вдавалися йому нераз, але тим разом Зварич, розбивши ізолятори, схопив рукою за дріт і електрична струя, яка в цей мент була сильна, вбила його, а убрання спалила зовсім. Вранці прохожі побачили нагого злодія, що мертвий висів на телеґрафічних дротах. Колиб Зваричеві була вдалася крадіж, то сьогодні „Ґазета Поранна” і „Слово Польске” булиб заповняли цілі шпальти статтями про „саботаж УВО в Бориславі”.

ВОЮЮЧІ КСЬОНДЗИ.

В другій половині липня ц. р. в селі Годові, зборівського повіту, побожні, зібравшися коло церкви, ожидали приходу священика. По приході винесли з церкви хоругви і вибралися святити поле, а йдучи, співали побожні пісні. З противного боку надїжджав віз, а панок, що сидів у возі, побачивши українську процесію, відвернувся в противну сторону, не скинувши навіть капелюха. Священик, бачучи це, питається своїх вірних, що то за панок, який боїться хреста, на що вони йому відповідають, що це рим.-кат. парох Поморян, ксьондз Коштиловський. Тоді священик задержує процесію і віз та відзивається до їдучого ксьондза тими словами: „Ти, брате, не приносив нині безкровної жертви Богу, що відвертаєшся від хреста. Ти не священик, а діявол”. Жінки-селянки стягнули ксьондзови капелюх з голови силою. На деканальному зїзді рим.-кат. священиків в Бережанах робили товариші примірному „ксьондзови” за це докори, та кс. Коштиловський боронився тим, що між уніятами і схизматиками нема жадної ріжниці, що він не вірить в унію гр.-католиків, та перед схизматицьким хрестом капелюха скидати не буде. Не минув місяць, як його експозит у Рикові, ксьондз Якубовський, поїхав до сусідного села Снович, щоби посвятити трираменний хрест для місцевих двох кацапів. Де тут шукати льогіки? Римо-кат. парох Поморян відвертається від процесії гр.-кат., не знимає капелюха, а його експозит іде посвячувати дійсно схизматицький хрест.

ПОЛЬСЬКИЙ ТЕРОР У ГАЛИЧИНІ НЕ ВГАВАЄ

ДАЛІ ПЕРЕВОДЯТЬ МАСОВІ АРЕШТИ ПО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ МІСТАХ І СЕЛАХ.

ЛЬВІВ (Галичина). — Наказом міністра освіти закрито українську ґімназію „Рідної Школи” в Рогатині. Це було найстарше й найбільше приватне українське наукове заведення в Галичині. Тим же наказом дозволяється учням ґімназії поступити для продовження своїх студій виключно до польських ґімназій, але поза Рогатином і Тернополем.

Отже 300 українських учнів і 17 кваліфікованих учительських сил залишаються без науки й без праці. Доля учителів-Українців розвязаної державної тернопільської ґімназії з українською викладовою мовою ще не відома. Міністерство освіти каже, що воно про їх долю подумає пізніше.

Поліція закрила також українську ґімназію в Дрогобичі.

Під дім читальні „Просвіти” в Збоїсках невідомі злочинці підложили бомбу. Вибух бомби завалив одну стіну та знищив усе внутрішнє уладження.

По селах усеї Східної Галичини переводиться масові арешти, ревізії та екзекуції військових карних експедицій. Карні загони бють арештованих немилосердно, забиваючих деяких на смерть. При ревізіях в українських національних культурних та економічних орґанізаціях ці експедиції стараються знищити все майно й навіть ушкодити будівлі. По всій Галичині йде зорґанізований державний погром українських орґанізацій.

Центральний Комітет УНДО, Головна Управа Української Соціялістично-Радикальної Партії та Української Соціял-Демократичної Партії видали спільну відозву. В цій відозві в імени підписаних партій звертається увагу польського правительства на те, що все українське громадянство не може брати відповідальности за діяльність таємної революційної орґанізації. Відозва протестує проти нагінки на мирне українське населення, а особливо проти того, що польська преса й громадянство ведуть зорґанізовано-провокаційний похід проти української людности.

Нарешті взивається всіх громадян Українців зберегти в нинішні важкі дні рівновагу духа, не піддаватися зневірі, не відтягатися від громадської праці та ще більше обєднатися біля свого національно-політичного проводу.

КІНЕЦЬ ДОПОМОГ БЕЗРОБІТНИМ.

МОСКВА (СССР). — Комісар праці Ціхон видав декрет, яким припиняється видача державної допомоги всім безробітним. Свою постанову комісар обґрунтовує тим, що в Росії безробіття властиво нема, бо в той час, як у певних галузях праці бракує робучих рук, в інших спостерігається безробіття. Щоби це усунути, Ціхон наказав біржам праці посилати робітників, не зважаючи на їх бажання, чи не бажання, туди, де потрібні робітники.

Комісар каже, що безробітні, одержуючи державну допомогу, не хочуть ставати до праці. Тому тепер їх будуть примусово ставити до неї.

КИТАЙСЬКА ДИПЛЬОМАТІЯ.

МОСКВА (СССР). — Від березня в Москві сидить китайська делеґація для полагодження ріжних питань, звязаних з російсько-китайським конфліктом ізза Східно-Китайської залізниці. Ця делеґація все ухилялася від розпочаття офіційних переговорів з радянським урядом.

Нарешті тепер, коли війська ґубернатора Манджурії втягнулися в горожанську війну на півночі Китаю, большевики заявили гострий протест проти допущення біло-ґвардійських формувань у Манджурії. Це примусило Китайців негайно розпочати переговори в Москві. Треба сподіватися, що всі манджурські пляни російських білоґвардійців тепер будуть перекреслені.

ПЛЯНИ КАЙ ШЕКА.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Президент китайської републики Кай Шек оголосив свій плян упорядкування політичного та економічного життя в Китаю. Він заповідає остаточну ліквідацію комунізму, реформу фінансів та взагалі економічного життя в Китаю.

З північними повстанцями він вважає справу вже майже закінченою після того, як війська ґенерала Фенґа майже зовсім знищені. З 250,000-ної армії Фенґа залишилося лише всього кілька тисяч недобитків, які поспішно відходять на північ.

МАСОВІ АРЕШТИ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Поліція переводить масові арешти соціялістів та аґітаторів проти правительства. Точна скількість арештованих не відома, але числять їх сотками. Особливо багато арештовано в Барсельоні, в цій столиці Катальонії, де катальонські сепаратисти ведуть інтензивну роботу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ПОМІГ ЗАКАЗ?

Від кількох уже місяців заповідали „сухі" й „мокрі", що вони виступлять незадовго з рахунком, котрий докладно подасть, скільки напитків Америка випиває в році. Се дуже важна справа, говорили одні й другі: коли люди пють більше, то видно прогибіція не помогла, коли люди пють менше, то прогибіція все таки щось зробила. Та зробити сі рахунки не було так легко. Прецінь треба було обчислити річи, які закриті від офіціяльного рахунку. Отже справа йшла поволи. Підганяло однак кожду сторону бажання подати свій рахунок, заки се зробить друга.

Нарешті цифри появилися. Товариство Проти Прогибіційної Поправки, яке подало свої цифри два дні перед урядом, каже, що Америка випиває тепер річно 110 міліонів ґальонів вина, 790 міліонів ґальонів пива та 200 міліонів ґальонів горівки. Уряд каже, що Америка випиває річно 118 міліонів ґальонів вина, 700 міліонів ґальонів пива та 73 міліони горівки. Обрахунки, як бачимо, дуже зближені наскільки ходить про пиво й вино, але сильно ріжняться щодо горівки.

Щодо видатків на сі напитки, то після „мокрих", Америка видає річно на напитки 2 міліярди 848 міліонів долярів. „Мокрі" звертають увагу, що в 1913 році Америка видавала 1 міліярд 817 міліонів річно та що тепер вона не повинна видавати більше як півтретя міліярда долярів, коли взяти під увагу збільшення населення та зменшення купної сили доляра. Значить, Америка видає 348 міліонів більше, як вона повинна. Уряд не звертає уваги на кошти, а дивиться на скількість. Каже, що Америка споживає нині тільки 40 процентів більше напитків, як вона випивала в 1914 році, а се не є богато.

Чи богато, чи небогато, се дуже зглядна річ. Одному се може видаватися забогато, другому замало. Тяжко за се сперечатися. Здається в сей спосіб справи вирішити не можна. В дискусії про прогибіцію певно не можна класти головного натиску на сі сторони справи, які даються означити цифрами. Богато важніці є ті впливи, яких не дасться схопити цифрами, отже моральні впливи, вплив на моральність, законність, працездатність, та вплив на чесність уряду, на виховання дітий і так далі. Колиб навіть признати урядникам прогибіційним слушність щодо їх цифр, сі другі наслідки вистарчать осудити прогибіцію.

Лев Ясінчук.

НАРОД РОЗСУДИТЬ.

„Влада Столипіна в рр. 1907—1912 і влада Бісмарка з доби кампанії проти соціялістів стояли о ціле небо вище щодо особистої гідности, почуття чести й сумлінности".

Такі слова кинув варшавський орган польських соціялістів, з яких вийшов маршалок Пілсудський, в очі свому колишньому провідникові, оцінюючи теперішнє політичне положення Польщі.

Що саме сталося?

Вже здавна йшли поважні непорозуміння між польським соймом у Варшаві і Пілсудським, який в останніх часах не буз нічим більше, тільки одним з міністрів, міністром війни. Пілсудський, маючи **свої** державницькі пляни й чимало зарозумілости, своїм поведенням відказував права втручуватися занадто в справи уряду соймові, який колись, по революції 1926 р., вибрав був його президентом держави. Сойм не бажав собі в Польщі диктатури особи й відти конфлікт поглиблювався. Нарешті сойм закрито. Посли, користаючи з постанов конституції, жадали на письмі з відповідним числом підписів у президента держави **скликання сойму.** Конституційні постанови сповнено і сойм скликано, але не дано йому можности бодай відкрити рота, бо коли посли зійшлися в салі нарад, їм прочитано декрет президента про **закриття сесії.**

Міжтим — 25. серпня ц. р. станув на чолі уряду сам маршал і міністер війни, Пілсудський, покликуючи до уряду на співробітників усіх тих міністрів, які були уступили в наслідок заяви недовіря, ухваленої соймом. Тим чином усунено стан, про який писав 5. вересня „Век Нови", що за границею „було тяжко людям витолкувати, що Пілсудський не був ані премієром, ані президентом держави, тільки... звичайним міністром уряду Славека".

Пілсудський станув при проводі уряду з передуманим пляном свого ділання. Інша річ, чим покінчиться виконання того пляну. Одним з перших його завдань було — обдерти бувших послів з усякої чести, відобрати їм усяку повагу, знищити їх морально в очах маси, а тим самим запевнити собі прихильників поза ними. Щоби свою думку пустити в публичну опінію, він вибалакався перед редактором часопису „Еспрес Поранни" і бувшим послом Медзінським. Незвичайно замітний сам **тон,** у якому говорить найбільший муж стану в Польщі. Так і видно поміщицького сина, розгуканого, гордого, бутного, привиклого кричати на двірську челядь, яку все бачив перед собою. Наведений початок розмови покаже це наглядніше.

— Яка програма п. маршалка, як шефа уряду на найближчий період? — питає редактор і посол Медзінський.

Маршал Пілсудський відповідає:

— „Пан, як посол, поставив питання по посольськи. Це значить, що відповісти на нього неможливо, бо посол до сойму на те створений, щоби по дурному питав і по дурному говорив!"

Чиж можлива більша досада? Дальші вияснення з боку Пілсудського в справі найповажніщих державних справ пішли в тому самому тоні. Конституція — в нього — „неохайно написана так, як неохайний розум послів; це не **конституція — а проституція".** Це кепський „біґос" (страва з мішанини мяс — авт.), з якого „виходить такий сморід, що ціла вулиця Вейска (при ній сойм — авт.) смердить". Посли — це „якісь темні індивідуа **в роді прогнаних злодіїв".** Посол „обставляє себе якимсь смішним поняттям нетикальности, коли конституція говорить тільки про судову нетикальність. Все інше є тикальне". „Посли затратили вже всяку охайність, немов би хотіли сказати, що посол до сойму хоча був би кримінальником, лотром, хоча нічого не робив би, тільки кожному докучав би, то всі мусять стояти перед ним на смітнику і кланятися низько". „Ціла праця в соймі смердить і заражує повітря". „Послам треба тільки грошей, грошей, грошей". Нехай уряд бреде гроші із зібраних податків і їм дає. Мають бути підпомагані їхні товариства, які партійники обкрадуть. Тому найбільшою моєю журбою — каже маршал — це відперти атаку на скарбові гроші". (Читачі вибачать ті цвітки стилю, бо це не мої слова).

Можна собі уявити, що така характеристика не подобалася не тільки послам і тим, що ними хотіли би бути, але таки нікому.

Розохочені таким становищем свого шефа, звернулися його прихильники в першу чергу проти представика бувшого сойму і дня 29. серпня ц. р. побили **офіцири** тіцемаршала сойму, Яна Домбського, коли він вечером входив у свою хату.

Тимчасом внесено вдруге домагання з боку послів на відкриття сойму, а реченець скликання сойму припадав на 30. серпня ц. р. Але тут вдарив грім з ясного неба. Тим разом комедії не повторено, але **сойм і сенат розвязано** й розписано нові вибори: до сойму на 16., а до сенату на 23. листопада 1930.

Польський загал так був привик до нерішучих, за кожний раз невистачаючих потягнень уряду, що розвязання сойму було для всіх несподіванкою, не зважаючи на те, що всі політичні ґрупи бачили в розвязанні законодатних польських тіл одинокий вихід. Таким чином перервано стан непевности, невиносимий уже для всіх і траґічний для Польщі.

Проти „бувших послів" виступив маршал Пілсудський ще остріше, закидаючи їм, що побиваються за безплатну „вижерку", що мусить упасти обчислення бувших послів, по якому „всі належитости за готель, фотель бур...ль заплатить уряд зі скарбових грошей". „Коли сойм розвязаний, то бувших послів треба уважати за звичайне стерво, яке затроює повітря своїм існуванням". „Нема, каже, в державі паскуднішої річи як здеморалізована банда бувших послів, здеклясованих у якійсь клясі, чи марних валахів, котрі лиш кричать грошей, грошей, грошей. Для ратунку пошарпаного здоровля тих панів буде найлекше підступити до них з пожарною сикавкою, щоби їх дещо привести до притомности".

Заледви прогомоніла друга мова Пілсудського, як усім стало ясно, що щось затівається великого, що хочеться кожному з б. послів зогидити мандат, щоби тим чином улекшити вибори для урядової партії. Аж тут в ночі з 9. на 10. вересня 1930 **переведено в Польщі арешти бувших послів, польських і українських.** Між арештованими польськими послами є Вітос, б. довголітній премієр та Дембський, б. волинський воєвода з р. 1924. Дивним припадком між арештованими польськими послаім є названий уже Дембський і д-р Путек, з яких перший був головою, а другий референтом комісії виборчих адміністраційних надужить, а через їх обжалування багато послів урядової партії потратили посольські мандати та — що найважніще — передчасно збулися щомісячних посольських дієт по 1,300 зол.

Всіх польських послів арештовано в ночі між 1 і 3 год. над раном, дома, на залізниці, на місті, загалом там, де хто в той час був. Усіх їх відвезено до військової кріпости в Бересті над Бугом (де підписано мир Німеччини з Україною), посаджено в башті, яку військо назвало „плюсквария" й заборонено побачення з родиною, з адвокатами та доставу їжі, білля чи книжок. Проти такого способу трактування вязнів, особливо проти запроторення їх до **військової тюрми,** запротестували оборонці, зложені з найкращих польських адвокатів, без огляду на партійні переконання.

Що за причина тих арештів? Чейже подібні випадки трапляються в інших державах хіба **тільки на передодні революції.**

Дня 15. вересня помістили польські часописи розмову Пілсудського на цю тему. Він каже — очевидно своїм стилем — що „закидується послам стріляння до поліції, якісь махінації векслеві, ошуства й шантажі і т. п. паскудства". Щодо вибору кандидатів на арештантів, то, на думку Пілсудського, він досить випадковий, „бо, каже, я міг би вибрати що пятого чи десятого".

На превелике щастя — українським послам навіть при найбільшій злобі таких закидів ніхто не може зробити. Їх уважається за чисто політичних вязнів. Їм закидається підбурювання, чи ділання проти або на шкоду держави, отже державна зрада, хоч не забракне й ідіотизмів, які вже показалися. Поважна краківська ґазета „Час" пише, що „правдоподібно є матеріяли, які вказують на порозуміння з Совітами та що українські посли стоять у звязку з саботажними актами". Дурніщої преси нема на світі від польської. Але закидати Целевичеві чи Палієву звязки з Совітами, або лучити звязки з Совітами та саботажною акцією, яку нібито має вести УВО, — це вже кваліфікує редакторів до шпиталя варятів.

Натомісць уся публична опінія добачує зовсім інші причини арештів. Одна „високо поставлена особа в урядових колах" висловилася перед польським редактором (Ґазети Поранної), що „урядовий табор іде до виборів з вірою в побіду. Розпочата акція має характер певного рода (ще й як! — авт.) боротьби, якої Пілсудський програти не може". Сказано доволі ясно. Розходиться про побіду уряду при виборах. Тільки — як у кожній справі — наслідки можуть бути зовсім інші від мети. За закидувані б. послам злочини закон передбачає кару до 15 років тюрми, евентуально виточений процес був би вже не тільки внутрішно-польським випадком, але світовим. Одначе доки нема засуду, вони можуть кандидувати і бути вибраними. Тут ходить виключно про **відірвання провідників від народніх** мас, щоб її здизорієнтувати. Другою важною причиною буде ця, що по постановам польського виборчого закона кандидат мусить власноручно підписати перед виборчим комісарем заяву, що приймає кандидатуру. Коли слідство протягнеться, а до арештованих не можна доступити, то може й не будуть вони мати можности таку заяву підписати. Але нема багато страху, щоб ця тактика уряду могла дійсно осягнути побіду. Хіба, що не пуститься виборців до голосування, а вислід голосів зложиться навмання. Коли ходить про Українців, то можуть змінитися особи, але не зміниться їх відношення до теперішньої Польщі.

У звязку з арештами б. послів були вуличні демонстрації у Варшаві, Торуні, Вильні, Люблині, Ченстохові і Львові, але вони були звернені виключно проти міністра внутрішніх справ. Були в тих демонстраціях по обох боках ранені, були вбиті по боці демонструючої маси, але це мабуть не пошириться на більші розміри. Вправді тепер крутиться по містах хмара поліції, у Варшаві, Львові навіть у шоломах, але на загал все спокійно, бо є гірше лихо, протидержавне, а це: **Українці.**

Як бачимо — в Польщі настають дні непевности, дні насилу вдержуваного спокою і рівноваги та холоднокровности, що має свою мету: не викликати в заграниці неприхильної опінії. Зрештою — ніякі можливости не виключні.

Серед такої атмосфери збираються Українці до виборів, а покликані голосом народа вибранці будуть мати значіння виключно для свого народу, як його умандатоване представництво, а не як державні мужі Польщі. Тільки з тої точки треба оцінювати надходячу виборчу боротьбу та самі вибори.

Ярослав Гашек.

ПИСЬМЕННИКОВЕ ЗАНЯТТЯ

У нинішніх часах умовини життя письменників кращі, ніж перед війною. Коли письменник добре працює, то він усе має гроші на те, щоби купити собі муки, хліба, цукру, тютюну. І навіть більше — він раз на місяць може пійти до театру. Коли він не рівнодушний для вина та чує слабість до руму, то він може задовольнити ті свої бажання на кредит.

Одначе давніше положення письменника було богато гірше. Позвольте мені розповісти деякі пригоди з мого життя.

У Празі виходив колись журнал „Весела Прага". Я до неї посилав мої гумориски. Три гуморески за дві корони, котрих нетерпеливо вижидало кілька голодних і жагучих ротів. Раз, як я приніс шість гуморесок, видавець не хотів заплатити мені чотири корони та порадив мені заключити з ним умову на двацять гуморесок. За них він мені заплатить наперед, але товаром. Він припадково роздобув більше годинників, які розсилав як нагороду своїм передплатникам (годинник у крамниці коштував дві корони). Ми умовилися, що я можу забрати чотирнацять штук годинників по дві корони, а він мені дарує пару годинників для круглого рахунку.

І так, я з ним заключив умову на двацять гуморесок і вийшов із видавництва з чотирнацятьма годинниками.

На вулиці ждав на мене юнак — поет, котрий продавав поезії (пять поезій за два сотики).

— Що робитимемо з годинниками? — сказав непрактичний поет-ідеаліст (у ті часи бували ще ідеалісти).

— Розпродамо їх по пиварнях.

Молодий поет зачервонівся.

— Коли не продамо по пиварнях, — сказав я — то будемо продавати по шинках (салунах).

— Я з вами продавати не пійду — сказав поет — ви чейже гаразд знаєте, що я член товариства молодих письменників „Сірін".

— Добре, — сказав я — ви продавати не будете, лише будете ходити зі мною.

Ми зайшли в пиварню „Примаси". Сюди заходили різники. Один із них сказав, що срібний годинник він купив би та, оглядаючи, зіпсував пружинку в однім годиннику. Він високодумно предложив нам два кухлики пива як винагороду за спричинену шкоду. Потім ми той годинник із зіпсованою пружиною продали одному торговцеві за трицять ґрейцарів. Він оглянув годинник і висловив переконання, що це напевно крадений.

Потім ми пішли напроти до Шенфльока. Відтам нас вигнали, прозвали волоцюгами та сказали, що ми не маємо дозволу на право продажі. Від Шенфльока ми вибралися до „Мозолю" у Виноградах. Там ми продали один годинник за вісімдесять ґрейцарів якомусь студентові. Він заставив був свій годинник і ждав приїзду свого батька.

Опісля ми ходили по Виноградах, одначе ніхто нічого в нас не купував. Накінець в однім шинку нам украли два годинники. В іншій норі до нас підійшов якийсь чоловік у шапці та спитав, відкіля ми. Потім добув записник, глянув у нього та сказав: „Ходіть!" Узяв нас за обшивки та повів на поліцію. Там ми остали до ранку, бо мого видавця не було дома.

Коли нас, нарешті, на другий день випустили на волю, то видавець показався настільки ввічливий, що ті годинники, які осталися, купив у мене назад за половину ціни, себто по короні за штуку.

Коли заплатив мені цю невеличку суму, сказав значучо:

— Не забудьте, що ви мені винні ще вісімнацять гуморесок.

На тих вісімнацять гуморесок він жде досі.

Або ось, наприклад, інша пригода. Ваше оповідання видруковане у великому журналі. Ви, з наївности, гадаєте, що зараз же дістанете гроші. „Вчора було надруковане моє оповідання, я прийшов по гонорар".

Виявляється, грошей нема — „прийдіть завтра".

А коли, вкінці, ви маєте дістати з каси пять корон і двацять два сотики, то касієр дає вам шість корон і просить у вас решти та глядить на вас наче на поганця. У вашій кишені нема ні сотика. Касієр бере шість корон назад і кричить до вас.

— Принесіть решту!

І ви біжите шукати по Празі сімдесять вісім сотиків, щоби одержати своїх пять корон і двацять два сотики.

Тепер стало значно ліпше. Коли ви маєте дістати за друковану сторінку трицять дві корони та просите, щоби вам виплатили цей гонорар, то вам дають по одній короні. Колиж вам прийде до голови божевільна думка дістати замісць гонорару книжки, то їх рахують вам по книгарській ціні. Так то при продажі книжок витратите 66 процент свого гонорару тай при цьому мають іще відвагу говорити:

— Знаєте, ми вам заплатили би грішми, та боїмося, що ви їх розтратите...

Коли ви хотіли дістати зачет, то ви повинні були придумати ріжні небилиці брехати.

Раз я хотів дістати гонорару двацять пять корон за мою книжку та мусів узятися за таку штучку: Я післав приятеля Ґустава Опоченського, відомого поета, до видавництва з таким письмом: „Ласкавий Пане! Мене переїхало авто, колесо зломило мені ногу. Прошу видати двацять пять корон на рахунок гонорару за мою книжку".

Він вернувся без ґрошей з такою відповіддю: „Вияснітъ, чому саме йому треба тих двацять пять корон".

Я відповів:

— На видатки за те, що його перевезли до моєї хати.

Він приніс таку відповідь: „Віз ратункової стації перевезе вас безплатно".

Я написав: „Віз ратункової стації відвозить лише до міського шпиталю, а що я хотів конче лікуватися дома, то ратункова стація відїхала".

Опоченський вернувся та приніс десять корон із заміткою на моїй записці: „Десять корон зовсім вистарчає".

Я видаю одну книжку сам: „Пригоди відважного вояка Швейка підчас світової війни". І зараз реклямую її на провінції. Один чоловік був такий ввічливий, що готов був узяти зі собою книжку та передати її книгарні в місті Будейовиці. Небаром я дістав від нього листа, з якого виривок наводжу осьтут:

„Потім я прийшов до книгаря пана Сватека і він сказав мені, що вже дістав часть ваших книжок із Праги та що дуже зрадів, бо тепер довідався, де живе той пан Гашек, котрий заключив із ним 25-го квітня 1915-го року, заки пішов на війну, умову, на основі якої зобовязався писати воєнні гуморески на протязі десяти літ і нікому іншому, лише йому, панові Сватекові, не давати їх. Та що ви пішли на війну та попалися в полон, то самособою, не могли писати. Теперже він обстоює виконання умови та передає справу адвокатові. Він дивується, що пан Гашек забув уже про цю умову або вдає, буцімто не знає, що австрійські закони мають силу в нас і тепер. Він порадив мені скінчити тую справу мирно, бо інакше він наложить арешт на всі книжки"...

Починається стара історія з годинниками.

За яких там пятьдесять корон, відбуваючи військову службу в Будейовицях у характері добровольця, 25-го квітня 1915-го року я на цілих десять літ продав мою душу, наче Фавст. А людина, що я їй продав себе, охороняла мене в найжаливіших боях світової війни.

А тепер, при помочі адвоката, він іде по мою душу.

Ах, навіть свята вода не поможе мені!

Помисловий директор.

— Пане директор, якжеж це буде? Таж у першій дії граю бандита, а в другій банкира. Мушу мати два одяги.

— Це зовсім зайве. Цей один одяг вистане вам. У першій дії, в ролі бандита, триматимете руки в кишенях від штанів, а в другій дії, як банкир, всадите собі обі руки до камізольки.

Правда перед судом.

— Скільки пані мають літ?

— Двацять пять.

— З актів виходить, що тому три роки пані зізнали таксамо.

— Прошу найяснішого суду, коли зізнаю перед судом, то не можу говорити раз так, а раз сяк.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДБАЙМО ПРО ХАРАКТЕР.

Коли приглянутися тим людям, що то переходять з партії до партії, що не держаться якоїсь лінії, що переходять на сторону ворогів, що відтягаються від жертв, то побачимо, що хиба тих людей лежить у їх характері.

А саме в нас так мало звертається уваги на те, щоби виховати чесних і характерних людей. У нас на вічах чи мітінгах допускається до слова московських чи рутенських наймитів, котрі підкопують довіря до свого проводу й убивають боєвого духа та жертвенність.

Наш невироблений характер є причиною тої зависти, яка не дає розвинутися нашим бизнесам чи навіть культурним інституціям.

Не буде нашого визволення, коли не виховаємо сильних і відважних характерів. І не поступимо вперед морально, коли не зуміємо відріжнити характерне від безхарактерного.

П. Подоляк.

ХТО БУКОМ ВОЮЄ, ТОЙ ВІД БУКА ГИНЕ.

У Польщі вибухає вулькан і лявою заливає Польщу. На днях один наш брат Союзовець дав мені польську газету, в котрій закликується польський нарід до організації, щоб бути на поготові кождої хвилі до розправи з ворогами. Значить, Поляки не криються з тим, що вони мають проти себе велику силу завзятих ворогів. А знаючи силу ворогів, вони хотілиб показати свою силу й завдати ворогам таку поразку, щоб вони більше не загрожували польській „ойчизне".

Та ба, колиб то їх вороги самі полягали вниз головою до землі, то тоді булоб легко Полякам їх згаратати. Але Українці не в тімя биті. Вони чують у собі людську гідність та й самі організуються до самооборони перед тими, котрі на них напали. Все свіжі українські сили стають у ряди борців за волю й долю, за життя свого народа.

Хто є найбільшим ворогом Польщі? Поляки кажуть: Німці, відтак большевія, а потім „Русіні-гайдамакі" — подтяляче польского добробиту". А далі Литовці й Білоруси та й Румунія не зовсім добрий союзник. Так пише виразно польська преса, яка кричить, що Польща досі ще не є вільна бо має богато ворогів, котрих треба на прах знищити. Поляки кажуть, що кождої пяди землі вони будуть завзято боронити. Звичайно, вони мають право боронити польську землю й жити собі самостійно в своїй державі, як інші народи. Воля кождому народові мила. Та Поляки, що їх Німець і цар переслідували, не давали їх дітям учитись своєї рідної молитви, ані рідної мови, але тепер вони, колиб хотіли подивитись у свою власну совість чистими очима, то побачилиб, чи вони не випередили своїх гнобителів на тисячу миль вперед щодо бруталности в переслідуванню тих народів, котрі попали під їх кормигу. Чи тих народів діти не змушені вчитись своєї рідної мови по катакомбах? Чи не переносився з місця на місце український тайний університет у Львові перед переслідуванням польської поліції? Чи тепер не висаджують Поляки динамітом українські школи й інші інституції просвітні, а навіть і економічні? Чи-ж по думці всіх Поляків має ширитися такими методами їх цивілізація в 20-тім столітті? Коли так, то вони можуть бути певними, що вилетить в повітря вся їх „ойчизна" й вони з нею.

Довідуюся наприклад з мого рідного села, що там учать в школі по українськи дуже мало, а все тільки по польськи. Чи-ж то є справедливо зі сторони польського уряду і польської суспільности? Ні, ще раз ні! Чи український нарід не платить податків польській державі і не дає рекрутів? А що польський уряд дає тим горожанам за це? Дає аж забагато тюрем, мордує людей, нищить і замикає українські школи й ріжні інституції а церкви перетворює на польські костели. Ось така заплата українському народови за його богатий край, за ті землі, богаті ліси, левади, нафту, сіль, віск, за податки і рекрута, якими тепер Польща самолюбно заряджує на українських землях. Така заплата Українцям від уряду Річипосполитої. Замикають Українцям уста, щоб не сміли говорити своєю мовою. Ну й не диво, що гноблені Українці бунтуються. Хіба є такий нарід на світі, щоб проти гнету й несправедливости не бунтувався? Нема і не буде такого! Де є гнет, визиск, бруталність влади, там повстає не тільки бунт, але й революція. Пишуть самі Поляки: „Сунуть хмури чарне і прохем юж кужи". Це правда, бо вже з порохом революційного вулькану дим змішався. А чому? Тому, що там здушно, не до життя, атмосфера згустилася так, що вона, чи нині чи завтра, мусить вульканом вибухнути, бо поневоленим народам тяжко під Польщею жити.

Я подам коротенько про долю робітника в Польщі. Робітник від досвітку до пізної ночі працює в дворі й заробить 1 золотого на день а кільграм хліба коштує теж одного золотого. Кождому зрозуміло, що робітник за 16 годин праці зїсть тих два фунти хліба. А хтож йому дасть на убрання, щоб мав чим прикрити своє бідне тіло? І чи не буде бунтуватися той нужденний чорнороб проти такого гнету і визиску? Не треба навіть щоб його хтось кликав до революції. Він сам стає революціонером і робить революційне діло на свою власну руку, бо в тих панських достатках він бачить немов у зеркалі свій труд кервавий, свою нужду, гірку, бачить, що пан потом і кровю його збогачувався, а йому за тяжку 16-годинну працю платить двома фунтами хліба. Сам голос совісти такого нуждаря кличе до Бога о помсту над своїми кровопийцями. І не диво, що горить і буде горіти в Польщі, бо польське правительство не здібне додуматися до дійсних причин, не може воно сподіватись спокою, ладу й порядку в своїй державі.

Так як невідповідна будівля загрожує життю жителям в ній і мусить валитися, так само прийде час до повалення польської державности на українських землях.

Микола Костів.

ГОЛОСИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ.

TROY, N. Y.

("The Troy Times", October 7, 1930).

UKRAINIAN CLUB'S CONVENED HERE.

The first annual convention of the Ukrainian American Democratic Citizen's Clubs of New York State, held in this city Saturday and Sunday, was brought to a close yesterday afternoon with the selection of Troy as the convention city for next year.

The sessions opened Saturday morning at Knights of Columbus Hall with 100 delegates present and with Michael Rodyk of New York acting as Temporary Chairman. In opening the convention, Mr. Rodyk urged the delegates to support the candidates running for state offices on the Democratic Ticket and appealed to them to take an active part in the coming election campaign.

State Senator William T. Byrne was the principal speaker at the morning session. Other speakers included Miss Grace Reavy of Cohoes, Deputy Secretary of State, and William Murray of Watervliet.

At the sessions Saturday afternoon and yesterday reports were given, resolutions endorsing the Democratic platform adopted at the state convention at Syracuse, and approving the organization of Ukrainian Democratic Clubs throughout the state, were adopted, and an Executive Committee including John Bazaar of Troy, M. Rudy of Rochester, J. Pawchak of Brooklyn, M. Zablotsky of Brooklyn and Michael Rodyk of New York, was chosen.

Saturday night, the delegates were guests at a banquet held at the headquarters of the Watervliet Club and with Rev. John Hundiak, pastor of the St. Nicholas Ukrainian Church of this city, as toastmaster.

Among the resolutions adopted was one protesting against the recent outbreaks of violence in Ukrainia, where it is charged that Polish police have been the offenders and have violated the rights of Ukrainian citizens. Copies of resolutions have been sent to the Secretary of State at Washington, D. C., and to the Secretary of the League of Nations at Geneva, Switzerland.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНЩИНІ.

Лист з Київщини.

5-го жовтня 1930.

Будьте ласкаві, Пане Редакторе, подати оті вісти з рідного села до часопису Свобода.

Дорогий Друже:

Листа Твого одержав. Дуже радий, що Ти подав мені деякі поради про лікування неврастенії. Бачите, на Радянщині можна довідатись про все, але порад лікарських для селянина дуже тяжко дістати. Сама найважніша новинка ізза кордону це про крах Америки, про банкроцтво американського господарства. Будь ласкавий, напиши мені, чи се є правдива чутка?

Отаке то баламутство поширює Москва на Україні. Мовляв, тихо сидіть, селяне, бо не тільки у нас біда, але також біда і в Америці. Минулої зими в нас зовсім не можна було дістати паперу й тому я мало писав. Нам казали московські попихачі, що фабрика згоріла й через те нема паперу. Але хоч і хитрі Москалі, то ми їх зловили на отсій брехні: скрізь по селі були порозкидані афіші (оголошення), в котрих славословили большевиків і хвалили їх режім. Хоч ніхто ними не інтересується, але в одному нашому селі їх було коло 10,000 штук. Діти не мали на чім писати, а тут, дивись, скільки то паперу марнується в багні. Отсе взірець большевицької економіки: тримати нас у темряві.

Наш колектив розпорошився ще на весні. Із 150 членів лишилися в ньому тільки ті, котрим не вільно покидати, як ось ті, що служать на пошті, та инші особи. За твого доляра я отримав 5 карбованців. Урожай у нас був добрий, озимина вродила вище середнього, так що наші большевики аж руки потирали, щоб отсей хліб та до своїх рук загарбати. Ось в який спосіб це робиться. Коли що потрібно в кооперації, то повинен законтрактувати хліб або здати сировину, а то в першу чергу: сало, вовну, коноплі, ганчірки, яйця й лиш тоді продадуть черевики, чи щось инше. За черевики повинен здати пів пуда (20 фунтів) вовни; за пачку махорки повинен здати 10 штук яєць, а на ринку коштують 1 карб. Я, яко спець, заробляю півтора карб. денно, але не завше, а жінкам і дівчатам на буряках платять по 75 коп. денно. Та що за ці гроші купиш? Навіть гнилої риби тарані не продають за гроші, а хочуть ганчірками.

От так то визискують людей наші імперіялісти. Вони в десятеро гірші ніж Микола, бо за царські гроші можна було все купити, але не за большевицькі. Жити неможливо; хоч лягай тай здихай.

В минулому році оподаткували бджоли, свині, а тепер меду зовсім нема, хочби й на лікарство хотів дістати: пасічники видушили бджоли. Солонини також нема, бо свиней вирізали. Цього цілковитого знищення пасік большевики перелякались і круть назад; видали наказ не оподатковувати пасік ані свиней, але вже запізно. Тепер мале порося коштує 50 карб.

Тепер ми всі стараємося поліпшити наше здоровля, боремось проти поширення заразливих слабостей, а особливо венеричних, не цілуємо ані хрестів, ані образів, хочби й вірили в Бога.

Прошу написати мені про дуже важну справу: чи не думає Пілсудський зробити нову авантуру й напасти на У. С. С. Р., або чи не спалахне денебудь війна або революція?

У нас землеустрій це скінчився; відложили на 1931 р.

Дня 16-го вересня 1930. Погода у нас дуже лиха, вогка, бо вже три тижні дощі перепадають і не дивлячися на партійний і урядовий наказ: виконати індустрію на 100%, по колективах то по радянських господарствах дуже багато залишилося немолоченого хліба й він остає гнити на дощі. Вже настав час копати буряки, але їх не копають, бо людям бракує часу — свою роботу виконують.

Радянсько-господарських комунарів аж чорт хватає, бо неодин з них за отсе невиконанне буде париться в допрі*). Останні два дні виявилось і наші жидки спритно кинулись до роботи. Отсе радгосподарство є майже жидівське. Адміністрація постановила закінчити молотити від 10 до 15 вересня, але тому, що нема робучих рук, то вони змобілізували таращанських Жидів, щоб дві молотілки молотили на дві зміни. Правда, вони взялись до роботи, але виходить в них так же пиняво, як у байці про лебедя, щука та рака. Спиняють машину на пів години.

Дня 11 і 12-го вересня була мобілізація всеї заводської адміністрації на копку буряків; так копали старанно особливо комунари, що аж пальці побрякли й на 3-тій день ледви могли писати доповідь. Це все виповнено спеціяльно для того, щоби зручнійше можна було оголосити мобілізацію селян-хліборобів. Хоч селянам не вигідно копати по 2 копійки за 20 фунтів, але одначе мусять, бо зривають плян державної роботи й чого доброго за це можуть попасти під суд. Буряків посіяно до цукроварні 14,000 гектарів і до заводу привезли 400 пар чобіт. За отсі чоботи вони думають викопати і перевезти всі буряки. Тепер з Донбасу багато розїхалось шахтярів і вони думають поповнити шахту мобілізацією. Чи вдасться?

Люди дивляться на це та й кажуть: молоді люди упевняли нас, що в 20-тім столітті панщина не можлива, бо молоде покоління свободолюбне й не поклониться магнатам. Старі були дурні тай робили панщину. Але чим отсе відріжняється від панщини? Тільки назву змінили.

Трапляється, що селянин-хлібороб (незаможник) хоче зарізати барана на мясо. Горе йому, коли шпигунське око комсомола або активіста побачить отсе! Зараз же доносять сільраді, а ті приходять і забирають мясо й шкіру. Плаче й тужить незаможник і не так за мясом, як за кожухом. Нема в що одягнутись, бо не позволяють. Отака то жорстока й нелюдська політика наших людоїдів, що називають себе провідниками пролетаріяту. Жиди є на чолі пропаганди. На радіо тільки й чути, що жидівський акцент. Я думаю, що ми пропали на віки! Ратуйте нас!

Москва починає швидким темпом господарити на Вкраїні.

Всі будинки, що будуються на Вкраїні, робляться по вказівкам з Москви.

До цукрового заводу в С. Москва постачає ввесь матеріял і з Харковом діла не веде, а тільки з Москвою.

Бувай здоров,

Твій друг П.

Ти пригадуєш собі 1905 рік? Тоди був ворожий настрій проти царських посіпаків і їх маєтки палили по ночах. Отака тепер пімста помітна проти московських попихачів і лакеїв. Скрізь палають маєтки, але пожар кепська річ, коли розглядати це з точки економіки. Самознищення нації. П.

*) Вязниця.

ПОМАРАНЧЕВИЙ СІК ЛІКАРСТВОМ.

Південно-італійські та сицилійські селяни вірять у чудотворну силу помаранчевого соку. В них уже здавна дають і найменшим дітям ложечку соку достиглих помаранч. Сік із цитрини і мандаринок не має такої слави. Помаранчевого соку вживають теж як лікарства при катарі жолудка та при ріжних заразних недугах. Дають сік часто дітям і перед кормленням, щоби краще травили молоко. Південно-італійський нарід робив так, хоч іще не мав поняття про вітаміни, які, як твердять лікарі, є в помаранчевім соку, а які можуть ділати при заразних недугах як антитоксини. Цікаве, що до цитринового соку пиніє загальне недовіря; колиж лікарі записують його проти малярії, то нарід уживає того соку лише як приправи до риби, а ніколи самого.

НАГРОБНИЙ КАМІНЬ.

Іду в осінньому сонішньому сяйві старим, тихим селом.

З невеличкого шкільного будинку несеться спів школярів. Чути й голос старенького учителя: співають пісоньку „Куку, куку, чути в ліску!" Завертаю вгору, вуличкою, де в тіни старезних дерев, на старенькому цвинтарі скривається невеличка церковця з перехиленим хрестом. Над входовими дверми на мураві виписав колишній парох тої церкви: „Прийдіте ко мні всі труждающії, аз упокою ви!" — Але цей напис уже ледви що видно, фарба облетіла, заросла мохом, а на ґзимсі повиростали навіть берізки.

Але і тут час не стоїть і це невеличке село переходило вже ріжні зміни. Старий цвинтар над потоком, де десятки літ хоронено людей, перемінився у гарний овочевий сад. Ще лише то тут то там виставають із мурави камінні плити, хрести. Вони тут уже сотки літ.

У воздусі чути вже осінь, а в полудне сонце ще добре гріє. Сідаю на мураві і задумуюся. Думаю про цю камінну плиту, заросльу синіми дзвіночками, братчиками й иншим зіллям. Думаю про того, на памятку кого поставлено колись цю плиту. Буде цьому напевно більше як сто літ. Ми вмираємо, але ми живемо ще в споминах, у любови, у памяти наших найблищих приятелів. Тоті щойно ми померли, згасли, зникли з лиця землі, коли вже ніхто не пригадує собі нас, коли не лише останній останок розпався у пил, коли гріб зарівнався, але й тоді, коли в мізку і серці ніодної людини не лишився спомин про нас.

Годі вже відчитати, що тому яких сто літ виписав каміняр на цьому нагробнику. Зуб часу знищив усе. Так, цей, що спочиває під тим каменем, уже дійсно забутий. Дивне, ось цей тут камінь, це одиноке, що ще стояло в якійсь звязи з тим померлим, що колись так як і я сидів в осінньому сонці, робив свої мудрі і немудрі вчинки. Уявляю собі, що тому сто літ проминуло життя тої людини дуже просто. „Родився, жив і помер!" Так, коли добре роздумаю, то з них обидвох, що ось тут спочивають на цвинтарі, себто цей чоловік і той камінь, той останній був напевно цікавіший. Він не лише пережив того, кому мав служити, але він має богатший, величніший життєпис.

Він був уже тоді, як людина ще не була знана на землі, як із розжареного хаосу утворювалася довкола нашої планети сціпеніла поволока. Він також брав участь у праєвітніх боях. Бої ці зводили зі страшенним розмахом лютуючі сили творення. Граніт добувався із нутра у розжареній формі й укладався великанськими верствами. Але ця камінна шкіра матери-землі уложилася тисячами могутніх морщин, наче шкірка вянучого яблока. Так повстали гори (верховини), а ця камінна плита, що тут на цвинтарі мала пригадувати того покійника, була частинкою маси гір десь геть далеко.

Якжеж дістався цей камінь у нашу батьківщину? Відбути цю подорож каменеві помогла одна з найцікавіших доб історії землі: **ледяна доба.** Жив тоді вже мало що не по звіриному перший чоловік на цій планеті, землі. І тоді зачалася загадочна доба, богато досліджувана, а все ще не розяснена, якої прикметою є загальне охолодження земської кулі. Охолодження це треває сотки тисяч літ. Наша земля має позад собою пять до шість тисяч ледяних діб. Геольоги стверджують це на основі верстов землі. Не знаємо, чи то була остання ледяна доба, якої кінець людина бачила тому яких 12,000 літ. Ба, ми не знаємо, чи ми не є на початку нової ледяної доби. Таке кажуть здогадуватися деякі появи. Так каже також шведський фаховець професор Сенандер. Не тому, начеб лютий полярний холод мав упасти на нашу планету. Так не є. Вже опадання середньої річної температури о 8 степенів Цельзія і значне збільшення опадів, коли ці кліматичні відносини тревають сотки тисяч літ, викликають нову ледяну добу. Не інакше було в тій ледяній добі, в якій жив наш пра-прадід. Але чому так було, це загадка.

Ледяні струї скандинавських ледняків посувалися помало на південь, а альпейські на північ. Наче великанський гибель посувався лід широким фронтом через нашу батьківщину і забирав із собою все каміння по дорозі, наче родзинки у тісточку. Каміння це відривали ледяні струї від скель. Так то прийшов гранітовий бльок із півночі до нас, зафрахтований у леді.

Хто в силі собі нині уявити, що починаючи з Норвегії аж ген на південь до нашої батьківщини вниз Европа була вкрита масами леду. А лід той подекуди був грубий дві тисячі метрів! Часи змінялися. Люде з кочовиків перемінилися в осілих: мисливець став рибалкою, поселенцем, плекав худобу, управляв ріллю. Камінь лежав, могли його частинок вживати для ріжних цілей, минали сотки тисяч літ, аж повстало це наше тихе село, а в ньому принялася християнська віра, повстало місце для хоронення мерців, побудовано церкву. Селянин переїздив попри цю скелю, зачіпав плугом. Минали століття, настали інші часи, аж вкінці побачив цей камінь каміняр, глянув на нього оком знавця і вкінці обтесав його та видовбав на ньому напис: „Тут спочиває раб Божий..."

І він знову лежить у землі, безсмертний, він, що міг би говорити про це, як повстала земля, про людей і про народи, про їх долю. Він звичайний, занедбаний нагробний камінь, а таки в дійсности символ вічности.

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

(Докінчення)

(2)

Ст. Заблоцький, гол. радний з Бруклина, признає рацію твердженню, що не річ у Сиротинці, але в сиротах, що не про будову Сиротинця, але про поміч сиротам розходиться в першій мірі. Він оповідає про факт, який мав місце в Бруклині, коли по смерти одного нашого члена остала вдова з більшою громадкою дітей. Вдова дістає від міста $75 місячно. Ріжні добровільні товариства уділюють також дещо. Вона пішла до роботи, але діти до сиротинця не віддала й всі разом ховаються, як і перше, так як і другі люде, без знамени сирітських заведень, але як звичайно діти Вуйка Сема. Якби так ще від Батька Союза ті діти дістали бодай малий „крізмус презент", то цінили би це більше ніж найкращі мури Сиротинця. Всі знаємо, що сирітська доля тому страшна, бо ми уявляємо собі сироти в мурах сирітських заведень. Коли проходимо з дітьми попри мури такого сиротинця, то самі жахаємось, а й нераз дітей своїх страшимо, кажучи дітям молитися за здоровля родичів, щоби діти за такі мури не дісталися. В Америці сироти попід плоти не тиняються, як це бувало в старім краю. Тут на підмогу сиротам спішать міські і федеральні управи. Є множество ріжних фундацій і добродійних товариств, а й не бракує осібфілянтропів з великими капіталами. Вони приходять до заключення, що сиротинець у такій формі, як практикується при ріжних релігійних інституціях, не може в жадній мірі заступити того, що сироти втратили через смерть родичів, і стараються приміщувати сиріт при родинах, котрі під їх контролею і за відповідною винагородою дають виховання родинне. Що сирітські заведення істнують при ріжних церквах, то не лиш тому, що тим інституціям найлекше таким ділом займатись, але тому, що в них є ще инша ціль крім виживлення або виховання сиріт. Їм залежить на тім, щоб ті сироти не відпали від їх церкви чи віри, щоб вони виросли і при вірі остались, а до цього є найвідповіднійший сиротинець. І в нас є ще инша ціль крім вигодування чи виховання українських сиріт, а то вщеплення тим дітям любови до свого народа, виховання їх в українськім дусі, навчення рідної Історії, щоб вони знали, „чиї вони сини і ким закуті", щоб не цуралися свого. Коли би Союз не міг взяти на себе цього обовязку в цілости, то всеж таки, як на організацію найбільшу в Українців, повинен якусь акцію в тім напрямі розвести й дати опіку сиротам в такій формі, яка окажеться під пору можливою.

А. Питляр доказує, що еміграції тепер нема і не буде. Ми жиємо иншим життям ніж перед роками, а нова генерація ще инакше на тутешнє життя задивляється. Обставини щораз зміняються і тому то так часто в ріжних справах ми, як скоро запалюємося, так скоро й гаснемо. Такої справи як Сиротинець не можна запалити і лишити, щоби сама вигасла. Ми вже заангажувалися доволі далеко і в тім напрямі муситься дальше діло вести. Про Сиротинець можна ще довго говорити, але сиротам треба сейчас поміч давати, коли нас на якунебудь поміч стати. Треба отже говорити не про те, які де бувають сиротинці, але про те, на що ми годні здобутись і чого сиротам від нас сподіватись, і то не тоді, аж зберемо 100,000 долярів, чи цілий міліон, але в як найкоротшім часі. Думку дальшої збірки при рівночаснім несенню помочі сиротам, які негайної помочі потребують, уважає доброю і думає, що до такої акції по переведенню загальної дискусії, як конвенція пропоручила, дійти повинно. Однак не думає, щоби така акція могла обійтися без наложення сталого обовязку на членів в формі хочби найменших, але сталих місячних вкладок, бо на самій загальній жертвенности таке велике діло опиратись не може. Правдою є, що нам не лише Сиротинця але й Захисту для старших людей потрібно, бо на безпомічну старість тут меньше звертається уваги ніж на сирітство. Та на те все треба фондів, і коли ми так дальше будемо говорити в тих справах, як на отсім засіданню, то ми кінець-кінцем мусимо договоритися, скільки саме нам потрібно і де грошей узяти. Ми мусимо дійти до того, щоби без обиняків і викрутів ясно собі сказати, що коли хочемо Сиротинця чи Захисту, то де і якого; скільки це буде коштувати і скільки кождий з нас мусить дати. Коли схочемо ще й фарми, то на це треба буде стільки а стільки. Чим скорше ми занехаємо говорити не фразами, а цифрами, тим скорше ми до чогось остаточного договоримось і справу вирішимо.

Т. Михальчук висказує думку, що всяке наложення податку як не вистрашить членів, то цілком певно здержить вступ нових, а передовсім молодіжи, яка такої справи як Сиротинець-Захист не вміє доцінювати. Попирає проєкт, щоби з проценту від зібраного фонду давати поміч сиротам безпроволочно і спішитися з дозбиранням $100,000-го фонду, а старців приміщувати по можности при фармах, де будуть кемпи Пласту, які треба старатися поширити по всіх стейтах.

П. Стадник думає, що може краще було би акції ризиковної тепер в такі непевні часи не розпочинати, але отворити дискусію, а фонд дальше дозбирувати, аж до слідуючої конвенції. Твердить, що теперішнє безробіття заноситься на довший час і ніяка акція не має вигляди на поводження.

Д-р Клим говорить, що коли громада хоче Сиротинця, то треба скласти передовсім буджет на його поставлення й удержання, а також подати проєкт кількох ріжних способів добуття потрібних фондів, і це дати під референдум членам. Про те, щоби фонд добувати без донацій членів, годі говорити, бо такого чуда не може бути. Коли треба грошей, то хтось мусить їх дати. А щоби на таким приході оперти таку важну інституцію, то той приход мусить бути сталий. Отже в формі членських вкладок. Він мусить досягнути до 3 або й 4 долярів річно від члена, а таке трудно, щоби через референдум перейшло. Батько Союз свідчив добродійства вдовам, калікам і сиротам на протязі 36 років на величанські суми, але на них складалися членські вкладки. Без вкладок Батько Союз не зробив би був досі нічого і цілком певно без вкладок не зробить нічого і на будуче. На Сиротинець потрібно сталого приходу і без сталих на ту ціль вкладок Сиротинця не може бути. Жертвенність може бути вельми помічною в тім случаю, але на самій жертвенности не можна полягати аж до тої міри, щоби складати точний буджет і брати таке велике зобовязання, як виховування сиріт, а при тім ще й удержування безпомічних старців. Шкода отже тратити час і дискутувати над тим, що неможливе, то є, як з нічого створити Сиротинець і Захист, але зачинаймо дискусію від того, який Сиротинець і Захист тепер конечний, скільки мусять коштувати і по кільки припаде на кождого члена, щоби такі кошти покрити.

О. Сполітакевич говорить, що думка, щоби сейчас зачати опіку над сиротами, уживаючи на се проценту з зібраного фонду, наразі показується найдоцільніщою, бо така акція найскорше мусить попровадити справу на на правильні тори і до наміченої цілі, та в таких розмірах і формах, які з практики власної окажуться можливими.

Р. Слободян, зясовуючи дотеперішню акцію в справі Сиротинця-Захисту, звертає увагу, що перед пятьма роками, а саме, коли ми ту справу на рочестерській конвенції піднесли, многі з нас вірили, що справа піде далеко лекше і навіть сподівалися, що за перший рік зберемо $100,000-ний фонд, у другім році приступимо до будови, а за той час виробиться жертвенність так, що на ній буде можна до певної міри обчислити потрібні видатки, а в остаточнім разі поруч жертви вистачила би незначна стала місячна вкладка від членів. З того часу справа Сиротинця є нічим іншим як киданням благородної ідеї, до зреалізовання затяжкої на наші сили. Факт, що ми вспіли зібрати поважну суму гроша на ту ціль, є лиш доказом, що як у многих інших справах так і в тім случаю, як це було сказано кимсь з передбесідників, під впливом соломяного вогню, себто початкового захоплення, „дещо" в тій справі зробилося. Сума, яку ми признаємо „значною", глядячи на неї з пункту персонального, є зовсім незначною в порівнанню до числа членів, а передовсім до тої суми, якої на заснування і вдержання Сиротинця-Захисту потрібно. Зібрана досі сума жертв може лише свідчити, що між загалом наших членів є дійсно поважне число таких, що на таку ціль жертв не пожалували. Чи ті самі жертводавці схотілиб, а зглядно змогли би ще вдруге таку суму зложити, то велике питання. Кажуть, що є ще багато таких, котрі досі нічого на Сиротинець не жертвували, але цілком певно жертвувалиб, коли би приступити до будови, зглядно до реалізації проєкту. Припустім, що таких є навіть більше ніж перших жертводавців, та що зложили би 2 або й 3 рази таку суму, як досі зібралося, то цього може вистарчилоб на заснування. А де буде удержання? Тепер в Америці біда бушує, отже треба сумніватися, чи в такий час жертвенність може бути такою обильною як тому чотири роки. І це не є зовсім відповідний час на переведження референдуму у тій справі, бо бути може, що навіть ті, котрі досі були найщедрішими жертводавцями, можуть побоятися дрібної сталої вкладки і мусілиб голосувати проти неї. Коли дійсно дорожимо тою справою, то з референдумом здержимося, поки часи не зміняться, а за той час зробимо все, що в нашій можности, щоби справу вивести на тори, які доведуть до такого зреалізовання цілого проєкту, на який нас буде стати і з чим всі погодяться. Покищо треба справу вивести так, щоби передовсім жертводавці були переконані, що їх жертви скорше чи пізніше мусять дійти до цілі; що, чи це буде Сиротинець тут або там, касарняний, кольоніяльний чи приміщення при родинах, то зложена ними й призначена для сиріт жертва сиротам дістанеться. Коли в Канаді наші люде можуть вдержати таку інституцію як, приміром, Бурса, то цілком можливо, що і в нас, у Злучених Державах, далосяб хоч для сиріт подібну інституцію провадити. Та того не осягнеться самим говоренням і безконечною дискусією, але обговоривши справу річево і вичерпуючо, взятися до діла, зложивши потрібний капітал. Погоджується вповні з висловом, що чимскорше перестанеться говорити словами, у а зачнеться цифрами, тим скорше прийдемо до розвязання цеї вельми поважної і трудної справи.

І. Каштанюк звертає увагу, що думки гол. урядників, висказані на цім засіданню в справі Сиротинця-Захисту, мають бути початком або радше отворенням дискусії на цю тему в органі, так, як конвенція припоручила. Щоб однак ту дискусію можна вдержати у відповіднім порядку, а передовсім обминути можливу особисту полеміку, а на те місце зібрати спільну думку всього загалу членів організації, пропонує видання директиви, щоби в справі Сиротинця проголошувати тільки такі голоси, які були попередно обговорені й одобрені членами по відділах і будуть затверджені, як такі, відділовим урядом. Хто отже має добру думку і погляди, як запевнити істнування Сиротинця-Захисту при У. Н. Союзі, нехай це передовсім подасть до відома членам на мітінгу свого відділу, а коли такий голос знайде одобрення більшости членів відділу, що буде стверджене відділовим урядом і надіслане в надаючійся до друку формі (написане атраментом на одній стороні паперу), то такий голос буде поміщений, наскільки в нім буде щось нового, а не повторення подібного, вже перед ним проголошеного. Коли хтось годиться з якимсь проголошеним уже проєктом, то не потребує тесаме повторяти і домагатися поновного проголошування. „Свобода" буде поміщувати проєкти після числа порядкового, так, як будуть до редакції приходити, подібно як конвенційні проєкти, і коли в котрім відділі члени одобрять проєкт з іншого відділу, який вже був проголошений, то вистарчить, коли відділовий уряд пришле заяву, що годиться на дотичний проєкт, подаючи його число порядкове і дату та число „Свободи", в якім той проєкт був проголошений. Треба виминати всякі повторювання тай приписування собі проєктів, проголошених попередно і кимсь іншим написаних. Треба виминати критику проєктодавців, себто особисту полеміку. Не забувати, що ходить не про критику осіб, або їх проєктів, але про те, щоби знайти спільну думку, як до цілі дійти. Тому меньше говорити про те, чого не треба робити, а натомісць говорити про те, що треба робити.

Думки, висказані гол. урядниками на річнім засіданню, не становлять їх особистих проєктів ані збірного проєкту. Та дискусія повинна послужити за приклад, як треба на справу задивлятись і про неї дискутувати. Головний уряд зложить проєкт, а зглядно кілька проєктів, аж по тім, як у тій справі всі відділи вискажуться, опираючись на опінії більшости, і ті проєкти віддасть під референдум.

Уважаючи, що головний уряд справу Сиротинця-Захисту в тім моменті передискутував вичерпуючо, вносить, щоби дискусію замкнути і повищі умови ведення дальшої дискусії на сторінках „Свободи" зарядити.

Гр. Пипюк попирає внесення на закінчення дискусії членів гол. уряду, а отворення дискусії загальної з додатком, щоби редакції оставити вільну руку щодо принимання або відкидування голосів, до поміщення надісланих, відповідно до умов, поданих передбесідником, з тим однак застереженням, щоби редакція в разі відмови поміщення в „Відповідях Редакції" інформувала інтересованих, чому їх голосів не поміщено. Це внесення формально ухвалено.

Год. предсідатель М. Мурашко, дякуючи за висказання думок в справі Сиротинця, в короткій промові звертає увагу на важкість завдання навіть у самім переконанню дальшеі дискусії членів і взиває всіх членів гол. уряду, щоби тій справі присвятили як найбільше часу і труду та помогли й допильнували, щоби та дискусія дальше на сторінках органу велася неменше річево і доцільно, як вона тут зачалася.

ВІДОЗВА

до всіх братів і сестер за океаном, а передовсім до односельчан села Лежанівка, пов. Скалат.

Мещканці-Українці села Лежанівка, пов. Скалат, розпочали з початком 1930 р. будову „Народного Дому", якої кошти переважають сили тутешнього населення, яке перебуває в скрутному часі.

Щоби в часі наступаючої зими дати притулок культурноосвітним та економічним установам нашої громади, щиро просимо всіх братів і сестер Українців за океаном допомогти нам щедрими датками на закінчення розпочатої будови. Виказ всіх жертводавців буде вміщений в українських краєвих часописах, а зокрема золотими буквами в книзі жертводавців читальні Просвіти в Лежанівці.

Наш поклик просимо поширити серед своїх товаришів, рідних і прихильників відродження української нації.

Ласкаві жертви просимо слати через Обєднання, або безпосередно на адресу: Комітет будови „Народного Дому" в Лежанівці р. GRZYMALOW, EAST GALICIA.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що мітінг відбудеться в четвер, 16 жовтня, точно в годині 7-мій вечір. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде також вибір делегата на конгрес Обєднання в Ню Йорку. — Петро Сасс, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що засідання відбудеться в суботу, 18 жовтня, в годині 6.30 ввечір, в гали парохіяльній. На те засідання кождий член обовязаний явитись, бо є важна справа до полагодження. Не явившийся член підляже карі 1 дол. За всякими інформація в справі Товариства належить удаватись на нову адресу: E. 1724 So. 10 St. — В. Колодрубець, предс.; В. Адамчук, кас.; Ів. Березовець, секр.

ПЛЕЯНС, ПА. Бр. св. Андрея, від. 48, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 19 жовтня, в годині 2-ій полудни, в гали М. Негребецького, 84 Норт Рівер ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Обовязком є кождого члена прибути на мітінг. — Йосиф Мицьо, предс.; Йосиф Кривий, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 19 жовтня, в год. 2-ій пополудни, в гали церковній, 47 Говп Евеню. Кождий член має явитись на сих зборах, бо є важна справа до вирішення. Кождий довгуючий має вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. — Василь Сметана, пр.; І. Долінський, кас.; М. Табачук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112, повідомляє своїх членкиць, що місячні збори відбудуться 19 жовтня, сейчас по Богослуженю, в гали церковній. Довгуючих членкиць напоминається, щоб прийшли вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членкиць приймається без оплати вступного. — Марія Розуміло, предс.; Марія Тулай, секр.; Катер. Ґабрівська, скраб.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, 19 жовтня, в годині 1 пополудни, в Українській Хаті на Гребліңг ул. Проситься всіх членів явитися на ті збори, бо контрольна комісія має здати справоздання за 3 місяці. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. Не явившіся на тім мітінгу члени будуть карані після товариського статута. — Матвій Прихітко, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19 жовтня, в годині 12.30 полудни, в гали української прав. церкви, 1944 Вест Ірі вул. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Д. Красножон, предс.; Іван Скульський, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудеться в неділю, 19 жовтня, в годині 2-ій пополудни, в Укр. Гор. Клюбі, 29 Джексон ул. Буде роздання тікетів на концерт листопадового дня і будеться принимати нових членів без вступного. — Н. Чодій, пр.; В. Мандзій, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 19 жовтня, в годині 1-ій пополудни, в Укр. Домі, 847 Н. Франклін Ст. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є справи до полагодження. Представник Товариства здасть справоздання з нарад в справі відсвяткования листопадового свята. — Ілько Савчин, секр.

Приятелі.

— Степане, мусиш позичити мені двацять долярів.

— Добре, але в кого?

В парку.

Молодша дівчина до богато старшої: Ось ця лавка, на котрій якийсь невідомий мущина поцілував мене вчора.

Стара панна: Лишімося тут на хвилю, злочинець звичайно вертається на місце проступку.